

**DOCUMENT DE POZIȚIE AL ROMÂNIEI
CAPITOLUL 21 – POLITICĂ REGIONALĂ ȘI COORDONAREA
INSTRUMENTELOR STRUCTURALE**

POZIȚIA GENERALĂ

România acceptă în întregime acquis-ul comunitar privind Capitolul 21 – „Politica regională și coordonarea instrumentelor structurale”, în vigoare la data de 31 decembrie 2000, și va lua măsurile necesare pentru implementarea efectivă a acestuia până la data aderării, nesolicitând perioade de tranziție sau derogări și declară că va fi în măsură să aplice în întregime, la data aderării, acest acquis.

Infrastructura instituțională necesară implementării acquis-ului va fi completă și funcțională la data aderării României la Uniunea Europeană. România și-a asumat unilateral data de 1 ianuarie 2007, ca ipoteză de lucru pentru încheierea pregătirilor de aderare la Uniunea Europeană.

România este pregătită să examineze în continuare evoluția legislației comunitare și să informeze sistematic Conferința pentru Aderare sau Consiliul de Asociere cu privire la legislația și măsurile de implementare adoptate pentru aplicarea noului acquis sau, dacă va fi cazul, cu privire la dificultățile care ar putea să apară în transpunerea noului acquis.

România face trimitere, cu privire la acest capitol, la informațiile furnizate în cursul procesului de examinare analitică a evoluției economico sociale și este de acord să continue transmiterea acestora Statelor Membre ale Uniunii Europene.

România se așteaptă ca, în momentul aderării, toate regiunile sale de dezvoltare, respectiv întregul său teritoriu să fie eligibile pentru Obiectivul 1 al Fondurilor Structurale. România își declară interesul de a participa, de la data aderării la UE, în toate inițiativele comunitare.

România dorește să participe, încă de la data aderării, la politica de coeziune economică și socială a Comunității și să beneficieze de întreg sprijinul acordat prin Fondurile Structurale și Fondul de Coeziune, în condițiile aplicabile și celorlalte state membre.

România va asigura coerența politicii sale de coeziune economică și socială cu alte politici comunitare, în special în domeniile ocupării forței de muncă, egalității de șanse între femei și bărbați, politicii sociale și formării profesionale, politicii privind dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, politicii agricole comune, politicii comune a pescuitului, energiei, transportului și rețelelor trans-europene, aplicarea cerințelor legate de protecția mediului înconjurător, etc.

1. ORGANIZAREA TERITORIALĂ

În România au fost create, prin asociere voluntară, opt regiuni de dezvoltare, entități teritoriale specifice, fără statut administrativ și fără personalitate juridică, care urmăresc sistemul european privind Nomenclatorul Unităților Teritoriale Statistice (NUTS) și corespund nivelului NUTS II. Ele reprezintă cadrul de concepere, implementare și evaluare a politicii de dezvoltare regională și a programelor de coeziune economică și socială, constituind totodată și cadrul de culegere a datelor statistice specifice, în conformitate cu reglementările europene emise de EUROSTAT pentru nivelul de clasificare teritorială NUTS II. Conform Ordonanței de Urgență nr. 75/2001 privind funcționarea Institutului Național de Statistică au fost create 8 direcții generale pentru statistică regională, care, alături de cele 34 de direcții județene de statistică, au ca scop dezvoltarea statisticii regionale.

Actele normative cu privire la împărțirea teritorială a României definesc structura teritorială în vigoare, asimilabilă NUTS, după cum urmează:

Nivel NUTS I:	România
Nivel NUTS II	8 regiuni de dezvoltare, cu o populație medie de 2,8 milioane locuitori
Nivel NUTS III	42 județe, care reflectă structura administrativ teritorială a României
Nivel NUTS IV	nu se folosește, deoarece nu s-au identificat asocieri de unități teritoriale
Nivel NUTS V	265 municipii și orașe 2686 comune, cu 13092 sate, care reflectă structura administrativ teritorială a României.

În Raportul EUROSTAT privind evaluarea sectorială în domeniul statisticilor regionale finalizat în anul 2000, această structură este inserată pentru România, iar datele statistice la nivel NUTS II și NUTS III transmise de Institutul Național de Statistică în baza de date REGIO a EUROSTAT au fost construite în concordanță cu structura menționată.

Pentru realizarea programelor de cooperare transfrontalieră derulate la granițele României cu Bulgaria și Ungaria, au fost delimitate două zone eligibile (regiuni transfrontaliere, cuprinzând șapte, respectiv patru județe de graniță), ale căror teritorii nu coincid cu cele ale regiunilor de dezvoltare.

2. ELIGIBILITATEA

România se așteaptă ca eligibilitatea regiunilor sale pentru obiectivele Fondurilor Structurale să fie determinată pe baza raportării la nivelul mediu al PIB/locuitor realizat de actualele State Membre.

Conform datelor statistice în anul 1998* regiunile de dezvoltare ale României realizau PIB/locuitor care reprezentau 21,6-40,3% din media PIB UE 15 (PPS).

PIB/locuitor al României estimat pentru 1999 reprezintă 27,4% din media PIB UE 15 (PPS).

3. CADRUL LEGISLATIV

Legea nr. 151/1998 privind dezvoltarea regională, legea fundamentală a dezvoltării regionale în România, stabilește obiectivele, cadrul instituțional, competențele și

* aceste date statistice se regăsesc și în al doilea Raport privind coeziunea economică și socială elaborat de Comisia Europeană în ianuarie 2001 (pag.74).

instrumentele specifice necesare promovării politicii de dezvoltare regională. Legea nr. 151/1998, modificată și completată prin Ordonanța de Urgență nr. 268/2000, a stabilit organisme decizionale și executive atât la nivel regional cât și la nivel național.

Cadrul legislativ actual care susține implementarea politicii regionale mai cuprinde:

- Legea nr. 189/1998 privind finanțele publice locale, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 143/1999 privind ajutoarele de stat;
- Hotărârea de Guvern nr. 599/2000 pentru aprobarea procedurilor de raportare, monitorizare și informare în aplicarea Legii nr. 143/1999 privind ajutoarele de stat;
- Ordonanța Guvernului nr. 119/1999 privind auditul intern și controlul financiar preventiv;
- Ordonanța de Urgență nr. 63/1999 cu privire la gestionarea fondurilor nerambursabile alocate României de către Comunitatea Europeană, precum și a fondurilor de cofinanțare aferente acestora, aprobată prin Legea nr. 22/2000;
- Ordonanța de Urgență nr. 60/2001 privind achizițiile publice.

Până în prezent în România nu au fost elaborate acte normative care să reglementeze utilizarea efectivă a Fondurilor Structurale și a Fondului de Coeziune, dar bazele implementării acestor fonduri au fost pregătite prin mecanismele financiare, instituționale și organizatorice create pentru implementarea fondurilor de pre-aderare.

Până la sfârșitul anului 2003, Legea nr. 151/1998 privind dezvoltarea regională va fi modificată și completată în vederea stabilirii cadrului general adecvat, legal și instituțional, pentru implementarea Fondurilor Structurale și Fondului de Coeziune.

Prin modificarea, până la sfârșitul anului 2001, a HG nr. 4/2001 privind organizarea și funcționarea Ministerului Muncii și Solidarității Sociale și a HG nr. 4/1999, cu modificările și completările ulterioare, privind aprobarea statutului Agenției Naționale pentru Ocupare și Formare Profesională (ANOFP), actual Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), se va crea cadrul legislativ pentru administrarea și implementarea programelor finanțate din Fondul Social European.

Conform cerințelor Planului Național de Dezvoltare prin care se preconizează o dezvoltare economică și socială la nivel regional, până la sfârșitul anului 2002 urmează să fie identificate, și înființate prin hotărâre de guvern, pe baza unor criterii stabilite de Ministerul Apelor și Protecției Mediului, Inspectoratele de Protecție a Mediului regionale care vor avea un rol integrator din punct de vedere al activității de protecție a mediului.

Pentru gestionarea fondurilor Politicii Agricole Comune prin FEOGA, începând cu anul 2002 vor fi inițiate procedurile pentru înființarea, printr-o ordonanță de guvern aprobată prin Lege, a Agenției de Plăți și Intervenție.

Până în decembrie 2002 se va modifica și completa OG nr. 11/1996 privind executarea creanțelor bugetare, care va aduce modificări procedurale și structurale privind declanșarea procesului de recuperare.

Pregătirea cadrului legal pentru implementarea instrumentelor structurale se va finaliza până la sfârșitul anului 2005. Din momentul aderării, Regulamentele care guvernează coordonarea instrumentelor structurale vor fi obligatorii și direct aplicabile României în aceleași condiții ca și pentru celelalte State Membre.

4. CADRUL INSTITUȚIONAL

4.1. Cadrul instituțional actual

La nivel național

Pentru realizarea obiectivelor politicii naționale de dezvoltare regională s-a constituit Consiliul Național pentru Dezvoltare Regională (CNDR), organism cu rol deliberativ, fără personalitate juridică, care aprobă: Strategia Națională pentru Dezvoltare Regională și Programul Național pentru Dezvoltare Regională, prioritățile de finanțare din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională (FNDR), criteriile de eligibilitate și selecție a proiectelor de investiții care vor fi finanțate din acest fond, precum și utilizarea fondurilor de pre-aderare alocate României de către Comisia Europeană, în conformitate cu dispozițiile legale în vigoare. CNDR înaintează către Guvern propuneri privind constituirea FNDR și urmărește realizarea obiectivelor dezvoltării regionale, în cadrul activităților de cooperare națională și internațională, între regiunile de dezvoltare, inclusiv la nivelul Euro-regiunilor. Organul executiv al CNDR este Ministerul Dezvoltării și Prognozei.

Pentru implementarea tehnică și financiară a Instrumentului Special de Preaderare pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală a fost înființată Agenția SAPARD, prin OUG nr. 142/2000, aprobată prin Legea nr. 309/2001. Agenția funcționează ca instituție publică cu personalitate juridică, în subordinea directă a Ministerului Agriculturii, Alimentației și Pădurilor, având o structură proprie la nivel central. Agenția SAPARD contribuie la implementarea acquis-ului comunitar referitor la Politica Agricolă Comună și politicile înrudite și la rezolvarea priorităților și problemelor specifice pentru dezvoltarea durabilă a sectorului agricol și zonelor rurale.

Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței este Coordonator ISPA-Transporturi. În anul 2000 au fost înființate, prin Ordinul ministrului de resort, Agențiile de Implementare ISPA în cadrul Administrației Naționale a Drumurilor și Companiei Naționale "CFR" SA.

Ministerului Apelor și Protecției Mediului este Coordonator ISPA-Mediu. Pentru administrarea ISPA-Mediu sunt desemnate următoarele structuri:

- Oficiul Plăți și Contractare Phare (OPCP) din cadrul Ministerului Finanțelor Publice, ca Agenție de Implementare a Proiectelor ISPA, responsabil cu licitațiile, contractările, implementarea și monitorizarea financiară a Programului ISPA;
- Unitatea de Coordonare a Implementării ISPA, creată în cadrul Ministerului Apelor și Protecției Mediului, care este responsabilă cu implementarea și monitorizarea tehnică și publicitatea programului. În prezent Unitatea de Coordonare a Implementării ISPA are capacitatea de a identifica și dezvolta portofolii de proiecte ISPA similare cu portofoliile de proiecte pentru Fondul de Coeziune.

La nivel regional

Pentru coordonarea și urmărirea activităților necesare pentru atingerea obiectivelor politicii de dezvoltare regională, la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare s-a înființat Consiliul pentru Dezvoltare Regională (CDR), ca organ deliberativ. CDR-urile iau decizii strategice în ce privește proiectarea și implementarea politicilor de dezvoltare regională în regiunile lor, aprobă documentele de programare regională și utilizarea Fondului de Dezvoltare Regională (FDR) stabilit pentru fiecare regiune și monitorizează utilizarea corectă a fondurilor.

În cadrul fiecărei regiuni s-a constituit câte o Agenție pentru Dezvoltare Regională (ADR), coordonată de CDR. ADR-urile sunt organisme neguvernamentale, nonprofit, de utilitate publică, cu personalitate juridică, care acționează în domeniul specific dezvoltării regionale și reprezintă organul executiv al CDR. ADR-urile au ca atribuții: elaborarea documentelor programatice ale regiunilor și implementarea lor după aprobarea acestora de către CDR; înaintarea către CDR-uri a propunerilor privind proiectele care urmează a fi finanțate din FDR; înaintarea de propuneri de proiecte de mai mare amploare către instituția coordonatoare la nivel național, pentru a fi finanțate din FNDR; inițierea de măsuri pentru atragerea de resurse financiare suplimentare la FDR; monitorizarea din punct de vedere tehnic a proiectelor de dezvoltare regională derulate în regiunile de dezvoltare. Pentru programele Phare – Componenta Coeziune Economică și Socială ADR-urile au rolul de Autorități de Implementare.

Agencia SAPARD are opt birouri regionale de implementare a Programului, amplasate în cele opt regiuni de dezvoltare.

Beneficiarii Programului ISPA Mediu sunt administrațiile regionale sau locale, prin regiile sau societățile subordonate. Pentru fiecare proiect aprobat pentru obținerea finanțării prin ISPA, după semnarea memorandumului de finanțare, se constituie câte o Unitate de Implementare a Proiectului (UIP). Responsabilitatea pentru monitorizarea factorilor de mediu în procesul de implementare și exploatare a proiectelor finanțate prin ISPA este împărțită între agențiile descentralizate ale autorității centrale, respectiv reprezentanțele locale ale Companiei Naționale “Apele Române” și Inspectoratele de Protecție a Mediului (IPM), câte unul pentru fiecare județ și unul pentru Municipiul București. În conformitate cu politica de dezvoltare regională, Ministerul Apelor și Protecției Mediului intenționează, până la sfârșitul anului 2002, selectarea și transformarea a 8 din cele 42 de Inspectorate Teritoriale a Mediului aflate în subordinea sa, în Inspectorate Regionale. Acestea vor avea atribuții specifice de identificare și rezolvare a problemelor regionale privind managementul deșeurilor și al apelor uzate la nivel bazinal.

Coordonarea

Ministerul Integrării Europene (conform HG. nr. 1075/25.10.2001 privind organizarea și funcționarea acestuia) coordonează pregătirea strategiei în vederea aderării României la Uniunea Europeană și asigură coordonarea instrumentelor de preaderare și a programelor de asistență externă.

Ministerul Finanțelor Publice (conform HG. nr. 18/4.01.2001 privind organizarea și funcționarea acestuia, modificată și completată prin HG nr. 318/15.03.2001) este autorizat să gestioneze contribuția financiară a Comunității Europene în condițiile stabilite prin memorandumurile de înțelegere privind Înființarea Fondului Național și Înființarea Oficiului de Plăți și Contractare Phare și prin memorandumurile de finanțare încheiate sau convenite între Comisia Europeană și Guvernul României, în baza acordului cadru.

Ministerul Dezvoltării și Prognozei (conform HG. nr. 16/2001 privind organizarea și funcționarea acestuia, modificată și completată prin HG. nr. 340/2.03.2001) are sarcina de a promova și coordona la nivel național politica de dezvoltare regională. În acest scop, Ministerul Dezvoltării și Prognozei (MDP) îndeplinește următoarele atribuții:

- elaborează proiectul Planului Național de Dezvoltare, îl înaintază spre avizare către CNDR și, spre aprobare, Guvernului;
- elaborează programe de dezvoltare regională și le propune CNDR pentru finanțare; elaborează criteriile, prioritățile și procedurile necesare în vederea finanțării programelor și proiectelor din domeniul său de activitate;

- asigură managementul financiar și tehnic al FNDR;
- este Agenție de Implementare și de Plată pentru Programul Phare - Componenta Coeziune Economică și Socială, asigurând managementul financiar și tehnic al sub-programelor;
- este Autoritate de Implementare pentru Programul Phare de Cooperare Transfrontalieră (de la granița România-Ungaria și de la granița România-Bulgaria), asigurând identificarea și programarea proiectelor pe baza priorităților convenite, conformitatea și încadrarea lor în strategia de aderare și în programele sectoriale, implementarea acestor programe, precum și managementul procedural și administrativ al acestora.

Ministerul Muncii și Solidarității Sociale (conform HG. nr. 4/4.01.2001 privind organizarea și funcționarea acestuia) are sarcini în asigurarea și coordonarea aplicării strategiei și politicilor Guvernului în domeniul muncii, protecției și solidarității sociale, în elaborarea Planului Național de Acțiune în domeniul Ocupării. În acest sens:

- elaborează politici, programe și planuri naționale în domeniile ocupării, formării profesionale și egalității de șanse pe piața muncii, și exercită controlul asupra realizării acestora de către Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă și de Consiliul Național de Formare Profesională a Adultilor;
- elaborează programe de ocupare și formare profesională pentru integrarea în muncă a persoanelor defavorizate;
- promovează programe, propune acorduri și implementează proiecte de colaborare internațională în domeniile ocupării, formării profesionale și egalității de șanse pe piața muncii și atrage surse de finanțare a acestora.

Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (conform Legii nr. 145/1998 privind înființarea, organizarea și funcționarea acesteia, modificată și completată prin OUG nr. 294/2000), are ca obiective principale aplicarea strategiilor în domeniul ocupării și formării profesionale și a măsurilor de protecție socială a persoanelor neîncadrate în muncă. Totodată, prin HG nr. 260/2001 pentru modificarea și completarea HG nr. 4/1999 privind aprobarea statutului ANOFP, s-a atribuit Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă rolul de implementare a programelor de tip FSE.

Ministerul Agriculturii, Alimentației și Pădurilor (conform HG. nr. 12/4.01.2001 privind organizarea și funcționarea acestuia, modificată prin HG. nr. 440/3.05.2001) are atribuții în:

- Pregătirea strategiei naționale pentru agricultură și dezvoltare rurală și a strategiei naționale pentru pescuit;
- Asigurarea coordonării acțiunilor de implementare tehnică și financiară a Instrumentului special de preaderare pentru agricultură și dezvoltare rurală – Agenția SAPARD.

Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței (conform HG. nr. 3/4.01.2001 privind organizarea și funcționarea acestuia) are atribuții în pregătirea strategiei naționale pentru dezvoltarea infrastructurii de transport. În calitate sa de Coordonator ISPA în domeniul transporturilor, MLPTL, prin direcția de specialitate, are ca principale atribuții:

- Stabilirea strategiei de finanțare și implementare ISPA;
- Coordonarea procesului de programare ISPA;
- Coordonarea procesului de implementare a proiectelor cu finanțare externă ISPA de către Agențiile de Implementare (Regia Autonomă Administrația Națională a Drumurilor și Compania Națională CFR SA);
- Efectuarea verificării tuturor documentelor legate de proiectele cu finanțare ISPA ori de câte ori consideră necesar.

Ministerul Apelor și Protecției Mediului (conform HG. nr. 17/4.01.2001 privind înființarea, organizarea și funcționarea acestuia, modificată și completată prin HG. nr. 352/4.04.2001) are atribuții în:

- pregătirea strategiei naționale pentru protecția mediului;
- actualizarea strategiei naționale pentru implementarea ISPA Mediu și coordonarea implementării proiectelor aprobate.

Ministerul Educației și Cercetării (conform HG nr.23 / 04.01.2001 privind organizarea și funcționarea acestuia) are sarcini referitoare la fundamentarea și elaborarea și coordonarea aplicării politicilor și strategiilor în domeniul învățământului și în domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și inovării. În domeniul cercetării, Ministerul Educației și Cercetării are atribuții în:

- prognozarea, planificarea, alocarea, monitorizarea și evaluarea utilizării resurselor necesare implementării politicilor în domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și inovării;
- elaborarea, monitorizarea, evaluarea și finanțarea programelor naționale de cercetare-dezvoltare – inovare;
- stimularea și monitorizarea participării României la programe și la proiecte internaționale, comunitare și bilaterale în domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și inovării.

4.2. Cadrul instituțional pentru implementarea instrumentelor structurale

Întrucât structura teritorială a celor opt regiuni de dezvoltare corespunzând nivelului NUTS II se va menține, implementarea fondurilor structurale se va realiza pe baza Cadrului de Sprijin Comunitar (Community Support Framework). Acest document se va negocia în baza Planului de Dezvoltare conținând strategia, prioritățile de acțiune planificate pentru dezvoltare la nivel național și regional, scopurile acestora specifice și resursele financiare indicative aferente.

În momentul actual, România a identificat necesitatea includerii în Cadrul de Sprijin Comunitar a următoarelor programe operaționale:

- un Program Operațional Regional, cu 8 subprograme regionale, cuprinzând priorități care pot fi finanțate prin Fondul European de Dezvoltare Regională și Fondul Social European;
- un Program Operațional Sectorial pentru agricultură și dezvoltare rurală și pescuit, eligibil a fi finanțat prin Fondul European de Orientare și Garantare Agricolă - Secțiunea Garantare și Instrumentul Financiar pentru Orientare Piscicolă;
- un Program Operațional Sectorial pentru politica socială și de ocupare a forței de muncă, eligibil a fi finanțat prin Fondul Social European;
- un Program Operațional Sectorial pentru cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare, eligibil a fi finanțat prin Fondul European de Dezvoltare Regională și, eventual, prin Fondul Social European.

În perioada următoare, în funcție de prioritățile definite în Planul de Dezvoltare, precum și de evoluția politicii comunitare în domeniul Fondurilor Structurale și al politicii regionale, se va analiza posibilitatea completării Cadrului de Sprijin Comunitar cu alte programe sectoriale.

Autoritatea de Management la nivelul Cadrului de Sprijin Comunitar (CSF) va fi Ministerul Dezvoltării și Prognozei, prin departamentul responsabil cu elaborarea și negocierea planului. Printr-o unitate distinctă din cadrul acestui departament se va asigura coordonarea implementării corecte și eficiente a CSF. Suplimentar, pentru

urmărirea implementării CSF, se va constitui un Comitet de monitorizare, prezidat de ministrul dezvoltării și prognozei. Membrii acestui comitet vor fi: președinții comitetelor de monitorizare a programelor operaționale, reprezentanți ai Autorității de Management a CSF, ai Autorității de Plată, ai Ministerului Finanțelor Publice, ai altor autorități publice și instituții implicate în implementarea CSF, reprezentanți ai partenerilor sociali, ONG-uri, precum și, cu rol consultativ, reprezentanți ai Comisiei Europene și ai Băncii Europene de Investiții.

Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Regional va fi Ministerul Dezvoltării și Prognozei, prin actuala Direcție generală pentru dezvoltare regională, care se va constitui ca un departament separat de departamentul responsabil cu funcția de management a CSF.

O parte dintre funcțiunile Autorității de Management a Programului Operațional Regional vor fi delegate structurilor regionale (de ex. selecția proiectelor, monitorizarea). Pentru urmărirea programelor la nivel regional până la sfârșitul anului 2005 se vor înființa 8 Comitete de Coordonare Regionale, câte unul pentru fiecare subprogram, având în componență reprezentanți ai autorităților locale, agențiilor de dezvoltare regională, precum și reprezentanți din diverse sectoare economice și sociale.

Autoritatea de Plată pentru FEDER va funcționa în cadrul Ministerului Dezvoltării și Prognozei, printr-un departament distinct, specializat, conform principiului separării funcțiilor.

Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Sectorial pentru agricultură și dezvoltare rurală și pescuit va fi stabilită prin hotărâre de guvern în anul 2004. Pentru gestionarea fondurilor Politicii Agricole Comune prin FEOGA, începând cu anul 2002 vor fi inițiate procedurile pentru înființarea Agenției de Plăți și Intervenție, care va începe să se organizeze din 2004. În 2005 se va decide modalitatea de integrare a structurilor Agenției SAPARD în structura Agenției de Plăți și Intervenție. În perioada 2004 - 2006 vor fi întreprinse măsurile legislative și instituționale necesare pentru: organizarea și competențele structurii teritoriale ale Agenției; stabilirea sistemelor și procedurilor pentru funcțiile interne și pentru funcțiile externe ale Agenției; autorizarea și contabilizarea plăților; contabilitatea cheltuielilor, elaborarea rapoartelor periodice de cheltuieli, a declarațiilor lunare și anuale; efectuarea verificărilor de natura tehnică. În 2005 va fi desemnată autoritatea competentă responsabilă cu acreditarea Agenției și organismul de certificare, astfel încât în anul 2006 Agenția de Plăți va fi acreditată și deplin funcțională, putând îndeplini astfel rolul de autoritate de plată pentru FEOGA.

Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Sectorial privind politica socială și de ocupare a forței de muncă va fi Ministerul Muncii și Solidarității Sociale.

Rolul de Autoritate de Management, cu responsabilități de administrare, coordonare și monitorizare a implementării programelor finanțate din Fondul Social European i se va atribui Ministerului Muncii și Solidarității Sociale prin modificarea, până la sfârșitul anului 2001, a HG nr. 4/2001 privind organizarea și funcționarea acestei instituții. Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă i se va atribui până la sfârșitul anului 2001 rolul de implementare și de Autoritate de Plată pentru programele finanțate din Fondul Social European, prin modificarea HG nr. 4/1999 privind aprobarea statutului ANOFP, cu modificările și completările ulterioare. Actele normative prin care vor fi stabilite aceste atribuții vor fi adoptate și vor intra în vigoare până la sfârșitul anului 2001.

Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Sectorial pentru cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare va fi Ministerul Educației și Cercetării.

Rolul de Autoritate de Management, cu responsabilități de administrare, coordonare și monitorizare a implementării programelor de cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare finanțate din Fondurile Structurale i se va atribui Ministerului Educației și Cercetării prin modificarea, până la sfârșitul anului 2002, a HG nr. 23/4.01.2001 privind organizarea și funcționarea acestei instituții.

Responsabilitatea privind Autoritatea de Plată pentru Programul Operațional Sectorial pentru cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare va fi desemnată de Ministerul Educației și Cercetării până la sfârșitul anului 2002.

Coordonarea pregătirii și supervizarea implementării programului operațional finanțat în cadrul inițiativei comunitare INTERREG va fi asigurată de un departament specializat în managementul programelor de cooperare transfrontalieră din cadrul Ministerului Dezvoltării și Prognozei.

Pentru fiecare program operațional se va constitui câte un comitet de monitorizare, prezidat de către Autoritatea de Management respectivă. Ele vor include reprezentanți ai Ministerului Dezvoltării și Prognozei, ai Autorității de Plată, ai Ministerului Finanțelor Publice, alte autorități publice și instituții implicate în implementarea programului operațional, reprezentanți ai partenerilor sociali, ONG-uri, precum și, cu rol consultativ, reprezentanți ai Comisiei Europene și ai Băncii Europene de Investiții.

În paralel cu Fondurile Structurale, apreciem că România va beneficia de instrumentul de finanțare complementar, Fondul de Coeziune, pentru sprijinirea investițiilor majore în domeniul transporturilor și mediului. Coordonatorul Fondului de Coeziune precum și Agenția de Plată a acestui fond vor fi stabilite până la sfârșitul anului 2002.

Implementarea măsurilor în domeniul transporturilor și mediului se va realiza de către Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței, de către Ministerul Apelor și Protecției mediului precum și de structurile delegate de aceste ministere.

Coordonatorul național al utilizării instrumentelor structurale va fi unic, urmând a fi desemnat până la sfârșitul anului 2002.

Ministerele implicate în pregătirea și aprobarea programelor, ca și cele care vor participa ulterior în implementarea și monitorizarea lor sunt: Ministerul Dezvoltării și Prognozei, Ministerul Integrării Europene, Ministerul Finanțelor Publice, Ministerul Justiției, Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, Ministerul Industriei și Resurselor, Ministerul Agriculturii, Alimentației și Pădurilor, Ministerul Apelor și Protecției Mediului, Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței, Ministerul pentru Intreprinderile Mici și Mijlocii și Cooperație, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Sănătății și Familiei, Ministerul Comunicațiilor și Tehnologiei Informației și Ministerul Administrației Publice. În momentul de față ele constituie componenta CNDR care realizează funcțiunile menționate.

Instituțiile actuale create pentru implementarea politicii de dezvoltare regională și utilizarea fondurilor de pre-aderare vor reprezenta nucleeele pentru cadrul instituțional necesar implementării politicii structurale. În perioada de preaderare sprijinul acordat prin instrumentele financiare de pre-aderare Phare, ISPA și SAPARD va fi folosit și pentru dezvoltarea cunoștințelor și aptitudinilor personalului din structurile existente în scopul asigurării unui management eficient al instrumentelor structurale după aderare.

Pentru a corespunde cerințelor managementului eficient al fondurilor structurale și a asigura un grad ridicat de absorbție a fondurilor – care vor crește substanțial după aderare – se va acorda atenție creării capacității de abordare a aspectelor coeziunii economice și sociale în sensul Obiectivului I al fondurilor structurale, printr-un program de formare (2002-2005), care pune accentul pe următoarele:

- dezvoltarea capacității de management și în special cea privind managementul de proiect;
- dezvoltarea capacității de evaluare ex-ante, la jumătatea perioadei și ex-post;
- dezvoltarea capacităților la nivel regional pentru asigurarea unui portofoliu de proiecte de bună calitate;
- introducerea programării multianuale care să cuprindă măsuri și indicatori bine definiți;
- creșterea capacității de management financiar și control riguros;
- realizarea și implementarea sistemelor informaționale pentru monitorizarea și managementul programelor.

5. PRINCIPIUL PROGRAMĂRII

România a elaborat în octombrie 1999 Planul Național de Dezvoltare preliminar pentru perioada 2000-2002, document de programare necesar atingerii obiectivului complex al coeziunii economice și sociale. PND conține prioritățile strategice de dezvoltare, regionale și sectoriale, pentru perioada 2000-2002, pentru care România solicită asistență financiară din partea UE și la a căror realizare se alocă fonduri de la bugetul statului, prin cofinanțare. PND conține și priorități care vor fi finanțate din resurse interne și alte surse externe, în afara celor comunitare. PND a fost realizat în colaborare cu cele opt Agenții pentru Dezvoltare Regională, cu ministerele, agențiile și instituțiile guvernamentale și neguvernamentale implicate în dezvoltarea regională.

Până la sfârșitul anului 2001, va fi elaborat PND pentru perioada 2002-2005, document mai cuprinzător, care integrează strategiile elaborate de ministere și instituțiile regionale de dezvoltare. Această formă a PND va fi mai apropiată prin concepție și conținut de documentele similare elaborate de Statele Membre UE.

Până la sfârșitul anului 2002 va fi elaborat un proiect de act normativ care să reglementeze cadrul și relațiile de cooperare dintre instituțiile implicate în elaborarea Planului de Dezvoltare.

Documentele Comune de Programare pentru perioada 2000-2002, vizând strategiile de dezvoltare și prioritățile comune regiunilor transfrontaliere România – Bulgaria și România – Ungaria, au fost avizate de către Comisia Europeană. Aceste documente, echivalente „documentelor unice de programare”, solicitate pentru frontierele interne ale Uniunii Europene și alcătuite conform liniilor directoare aplicabile atât pentru programul Interreg, cât și pentru fondurile structurale, au fost adoptate de Comitetele Mixte de Cooperare instituite la cele două granițe. Ele conțin elemente similare Cadrului de Sprijin Comunitar și Programelor Operaționale.

Accesarea fondurilor ISPA Mediu se face pe baza criteriilor generale pentru selectarea proiectelor și zonelor prioritare, definite în Strategia ISPA Mediu, elaborată de Ministerul Apelor și Protecției Mediului. Aceste criterii sunt similare celor definite în Planul Național de Acțiune pentru Protecția Mediului, integrat în Planul Național de Dezvoltare al României.

Primul document programatic pentru realizarea măsurilor de tipul Fondului Social European, Planul Național de Acțiune pentru Ocuparea Forței de Muncă (PNAO), este prevăzut a fi adoptat în anul 2002. Planul va fi elaborat în colaborare cu alte organisme implicate, într-o perspectivă multianuală, conform practicilor Europene și pe baza liniilor directoare ale UE în domeniul politicii ocupării. Documentul are ca scop pregătirea pentru participarea la Strategia Europeană de Ocupare. În PNAO vor fi incluse și corelate prioritățile de acțiune pe piața muncii care vor fi identificate în cadrul Documentului Comun de Evaluare a Politicilor de Ocupare (Comisia Europeană

/Ministerul Muncii și Solidarității Sociale). Aceste priorități vor sta la baza elaborării proiectelor de tip FSE și vor fi avute în vedere la actualizarea Planului Național de Dezvoltare.

6. PRINCIPIUL PARTENERIATULUI

Elaborarea PND preliminar și îndeosebi a PND 2002 –2005 s-a realizat pe baza unor orientări metodologice clare, în cadrul asigurat de un larg parteneriat – ministerele implicate în administrarea diferitelor fonduri și programe, organisme de implementare, ADR-uri, autorități locale, sindicate și patronate, ONG-uri sau alte instituții cu atribuții în domeniul mediului, dezvoltării rurale, combaterii sărăciei, asigurarea șanselor egale tuturor cetățenilor. PND este realizat printr-o dublă abordare: atât de „sus în jos”, prin luarea în considerare a planurilor și strategiilor sectoriale elaborate la nivel național, cât și de „jos în sus”, prin utilizarea informațiilor transmise prin Planurile de Dezvoltare Regională elaborate de Agențiile de Dezvoltare Regională și aprobate de Consiliile pentru Dezvoltare Regională. Ca urmare, cele mai multe dintre propunerile incluse în acest document au rezultat în urma unui dialog sistematic pe teme privind creșterea economică și coeziunea socială purtat la nivel local, regional și central.

MDP își asumă rolul de a promova întărirea parteneriatului și participării la îmbunătățirea exercițiului de programare și monitorizare. Consultarea tuturor partenerilor se va face încă din fazele inițiale de programare și ulterior, în etapa de implementare, prin implicarea acestora în Comitete de monitorizare create la diferite nivele. Pentru întărirea parteneriatului în domeniul politicii de dezvoltare regională, MDP va iniția o campanie de promovare în scopul conștientizării potențialilor parteneri asupra rolului și beneficiilor pe care le au prin participarea la elaborarea și implementarea politicii de dezvoltare regională.

7. PRINCIPIUL ADIȚIONALITĂȚII

România va respecta principiul adiționalității în utilizarea asistenței din fondurile structurale. În acest sens, România va furniza datele relevante necesare verificării respectării principiului adiționalității.

Instituțiile care vor administra Fondurile Structurale și Fondul de Coeziune vor asigura și colectarea datelor și includerea lor în Planul de Dezvoltare. Până în anul 2003 se va defini în cadrul Ministerului Dezvoltării și Prognozei un sistem informatic pentru culegerea, actualizarea și procesarea datelor pre și post aderare.

Asemenea fondurilor structurale de care beneficiază statele membre ale UE care urmăresc principiul adiționalității, asistența comunitară Phare, ISPA și SAPARD completează și nu substituie efortul național. Pentru fiecare dintre aceste programe, pentru componenta de investiții, s-a prevăzut valoarea finanțării din partea României.

8. EVALUARE ȘI MONITORIZARE

Planul Național de Dezvoltare pentru 2002 - 2005 se elaborează pe baza unor orientări metodologice întocmite de MDP cu colaborarea ministerelor și ADR-urilor, care respectă toate procedurile cerute de Comisia Europeană. Această metodologie precizează atribuțiile și responsabilitățile tuturor instituțiilor implicate în dezvoltarea economico-socială a țării, respectiv ministere, ADR-uri, patronate, organizații profesionale, etc.

Viitorul exercițiu de programare va include și evaluarea ex-ante, care va fi realizată de o instituție independentă. În prezent, există în România instituții academice și de cercetare

care, cu o specializare minimă, vor putea realiza evaluări ex-ante conform cerințelor Regulamentului 1260/1999.

Monitorizarea implementării programelor finanțate prin Phare se face anual, de către un Comitet Comun de Monitorizare, stabilit prin Hotărârea Guvernului nr. 1011/1999. Pentru fiecare componentă sectorială există Sub-comitete sectoriale de monitorizare a implementării programelor, către care Agențiile de Implementare transmit raportări periodice (semestriale).

Pentru proiectele finanțate prin Facilitatea ISPA a fost constituit Comitetul de Monitorizare ISPA, a cărui primă reuniune s-a desfășurat în luna iunie 2001. În ceea ce privește, raportarea, Responsabilul Național cu Autorizarea are obligația de a se asigura că Fondul Național și Agențiile de Implementare mențin un sistem viabil de raportare tehnică și financiară pentru toate măsurile de finanțare prin ISPA, inclusiv pentru fondurile transferate către Agențiile de Implementare. Fondul Național are obligația redactării rapoartelor periodice asupra situației financiare a măsurii, programărilor licitațiilor viitoare, evaluării licitațiilor ținute și contractării, modului de implementare a proiectului, problemelor întâmpinate, perspectivelor de viitor și a oricăror alte informații necesare cerute de Comisie.

Pentru Programul SAPARD, Autoritatea de Management reprezintă organismul responsabil pentru eficiența și corectitudinea coordonării și raportării privind monitorizarea și evaluarea Programului, asigurând raportarea informațiilor către Comitetul de Monitorizare și Comisia Europeană. Comitetul de Monitorizare (înființat prin Decizia nr. 271/14 mai 2001 a Primului Ministru) are un rol important în procesele de monitorizare, evaluare și raportare ale Programului SAPARD, asigurându-se că programul este implementat într-o manieră eficientă și calitativă, în scopul atingerii obiectivelor propuse. În exercitarea atribuțiilor sale, Autoritatea de Management poate face propuneri de ajustare a programului și consultă Agenția SAPARD în ceea ce privește aspectele referitoare la implementare. Autoritatea de Management și Agenția SAPARD vor asigura monitorizarea efectivă a implementării Programului și vor raporta Comitetului de Monitorizare progresele măsurilor și, dacă este cazul, ale submăsurilor.

Monitorizarea și evaluarea Programului SAPARD se va face pe bază de proceduri privind colectarea datelor, calcularea indicatorilor, analiza și raportarea datelor. Procedurile SAPARD pentru măsuri și procedurile pentru funcționarea Agenției SAPARD au fost finalizate, urmând să fie supuse procesului de pre-acreditare națională la Fondul Național, iar apoi procesului de acreditare la C.E. Elaborarea acestora s-a încadrat în pașii stabiliți de UE.

Până la sfârșitul anului 2003, pe baza experienței acumulate, cu sprijinul asistenței tehnice acordate agențiilor și autorităților de implementare, se va dezvolta un sistem de evaluare și monitorizare, unitar, la nivel național și regional. Sistemul va integra subprogramele regionale și va asigura comunicarea între autoritățile de management, autoritățile de plată și unitățile de implementare privind urmărirea derulării programelor atât din punct de vedere tehnic cât și financiar. Acest sistem va sta la baza creării sistemului de evaluare și monitorizare a gestionării și utilizării Fondurilor Structurale, care va fi în conformitate cu cerințele comunitare în domeniu. Sistemul va fi aplicabil de la data aderării.

9. MANAGEMENTUL FINANCIAR ȘI PROCEDURI DE CONTROL

9.1. MANAGEMENTUL FINANCIAR

Cofinanțarea contribuției financiare din partea Comunității Europene se efectuează potrivit cerințelor de cofinanțare prevăzute în Memorandumul de Finanțare sau în alte documente, încheiate sau convenite între Comisia Europeană și Guvernul României.

În domeniul managementului financiar și procedurilor bugetare, elaborarea și prezentarea proiectului bugetului de stat pe anul 2002 s-a efectuat pe baza unor reguli și principii noi, având în vedere următoarele scopuri:

- Extinderea finanțării bugetare pe baza de programe;
- Realizarea previziunilor multianuale ale veniturilor și cheltuielilor bugetare.

Cu ajutorul consultanței comunitare, Ministerul Finanțelor Publice a elaborat un nou proiect al legii privind finanțele publice, menit să aducă îmbunătățiri semnificative sistemului de management al fondurilor publice și care urmează a fi adoptat până la finele anului 2002. Astfel, proiectul bugetului de stat va fi elaborat într-un cadru indicativ pe trei ani și va fi introdusă noțiunea de angajament bugetar, creditele destinate unor acțiuni multianuale fiind delimitate în credite de angajament și credite bugetare, urmărindu-se o responsabilizare a ordonatorilor de credite în utilizarea fondurilor publice.

9.2. CONTROL FINANCIAR

Modul de desfășurare a controlului financiar public intern asupra derulării fondurilor comunitare are la bază Ordonanța Guvernului nr. 119/1999 privind auditul intern și controlul financiar preventiv. Structura sa organizatorică este următoarea:

1. În cadrul Ministerului Finanțelor Publice (MFP), două entități sunt responsabile cu managementul financiar, respectiv procedural al instrumentelor financiare comunitare: Fondul Național de Preaderare și Oficiul de Plăți și Contractare Phare. Aceste două entități sunt controlate prin:
 - Controlul financiar preventiv propriu este realizat prin compartimentul contabil în cadrul OPCP. Pentru Fondul Național de Preaderare, acesta este organizat în cadrul compartimentului contabil al MFP. Se supun controlului toate operațiunile financiare privind angajamentele și plățile
 - Controlul financiar preventiv delegat, realizat printr-un controlor delegat, numit de ministrul finanțelor publice, pentru fiecare dintre cele două structuri. Se supun controlului toate proiectele de operațiuni financiare privind angajamentele și plățile care se află peste un anumit plafon valoric
 - Auditul public intern, realizat de compartimentul specializat din MFP
 - Inspecția, realizată de compartimentul specializat din MFP.
2. În afara Ministerului Finanțelor Publice:

Agențiile de implementare a instrumentelor financiare comunitare sunt organizate la nivelul ministerelor, agențiilor guvernamentale, regiilor autonome și companiilor naționale. Controlul financiar public intern se exercită în următoarele forme:

 - Controlul financiar preventiv propriu, realizat prin compartimentul contabil. Se supun controlului toate proiectele de operațiuni financiare privind angajamentele și plățile
 - Controlul financiar preventiv delegat, realizat printr-un controlor delegat, numit de ministrul finanțelor publice, pentru fiecare structură de implementare. Se supun controlului toate proiectele de operațiuni financiare privind angajamentele și plățile care se află peste un anumit plafon valoric
 - Auditul public intern, asigurat de structuri proprii
 - Inspecția, realizată de compartimentul specializat din MFP.

Ministerul Finanțelor Publice a elaborat strategia privind controlul financiar public intern în România, document agreat de Comisia Europeană – Direcția Generală XIX Buget și aprobat de Guvernul României. În conformitate cu prevederile acestei strategii, România se află în proces de modernizare a sistemului de control financiar public intern în vederea alinierii acestuia la noile reglementări comunitare în domeniu, ca și la cerințele noului sistem de management și control al fondurilor comunitare EDIS, precursor al sistemului aplicat fondurilor structurale. Elementele de bază ale strategiei vor fi cuprinsă într-o nouă legislație privind controlul financiar și auditul intern public , care va fi aprobată în cursul anului 2002. Sistemul românesc de control financiar public intern aliniat la prevederile acquis-ului comunitar va deveni complet operațional până la sfârșitul anului 2004.

Aprobat de Guvernul României în ședința sa din 6 decembrie 2001.